

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Naast de bank ... een oproep

Graag wil ik aandacht vragen voor het interview van redactielid Jo Smet en Fons Van Coillie met Jaak Le Roy. Jaak kan terugblikken op een lange ervaring met bankanalyses en psychoanalytische groepstherapie. Door de oorlogsgeschiedenis van zijn familie in de Vlaamse Westhoek heeft hij belangstelling ontwikkeld voor migratie- en vluchtelingenproblematiek. Dit bracht hem ertoe seminars antropologie te volgen waarna hij gedurende perioden is gaan meewerken in Congo aan onderzoek naar het effect van de kolonisatie op de vroegere traditionele samenleving. De traditionele genezers uit de Afrikaanse brousse hebben zijn opvattingen over analytisch werken beïnvloed en van hem een therapeut gemaakt die spontaner en levendiger omgaat met patiënten dan men doorgaans gewend is. Deze werkervaring in tussengebieden heeft hem tot een unieke psychoanalyticus gemaakt. Er wordt in dit interview verwezen naar zijn affiniteit met culturen in transitie en dit zowel op het niveau van het individu, de groep als de samenleving.

Dit is het derde interview dat verschijnt. Behalve interviews komen er zeer diverse thema's aan bod in *Naast de bank*. Het verwondert mij dat we met moeite bijdragen werven voor deze rubriek. Vooral omdat er een forum wordt geboden voor korte artikelen over actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Je kunt je onmogelijk voorstellen dat hierover een gebrek aan kopij kan bestaan. Waarom is dit dan het geval? Een open vraag. Zullen we even kijken naar de geschiedenis?

In 2006 werden enkele korte bijdragen aangeboden die niet helemaal binnen de bestaande rubrieken vielen, maar toch de moeite waard waren. Er werd dan gekozen voor een nieuwe rubriek met korte teksten over de psychopathologie van het alledaagse leven, geïnspireerd door Freuds verhandeling van 1901. Het accent zou liggen op psychoanalytische reflecties over de hedendaagse samenleving. De voorbije jaren zijn er leuke essays verschenen die getuigen van analytische opmerkzaamheid ten aanzien van actuele fenomenen. Ik geef enkele voorbeelden: Wat beweegt iemand om tijdens een treinreis luidkeels mobiel te telefoneren en hierbij zijn toehoorders ongewenst te vervelen met triviale en banale verhalen (Ladan 2008)? Waarom verlaten mensen hun land en gaan ze 1000 kilometer verder op zoek naar het huis van hun dromen (Leibovici 2006)?

De lezer wordt verzocht om over maatschappelijke vraagstukken psychoanalytisch te denken en deze gedachten via ons Tijdschrift publiek te maken. Wie schrijft eens over de politieke verrechtsing in de Nederlanden? Wat denken psychoanalytici over de complicaties van een multiculturele samenleving?

Hoe begrijpen we radicalisering en de teloorgang van de traditionele religie? Gomperts (2017) schreef al over de verkiezing van Trump. Heeft de psychoanalyse een antwoord op onze zorgen over klimaatverandering? En op de aanval op ons denken door de e-mails die we iedere dag sneller beantwoorden? Hoe gaan we om met wat er op tv is te zien? Wat beweegt mensen ertoe om op een tropisch eiland samen te zitten en voor de camera schaamteloos uiting te geven aan seksuele en agressieve impulsen zonder zich te bekommeren om de destructieve consequenties ervan op langere termijn voor hun zelfbeeld? Mogen we verwachten dat de pervertering van transparantie in de media opnieuw een tegenbeweging op gang zal brengen? Abstinentie, neutraliteit en anonimiteit worden in onze gemediatiseerde samenleving bedreigd. Zelfs de analytische relatie staat onder druk: hoe beperken we zelfonthulling wanneer patiënten ons googelen op het internet? Naast impulsiviteit en ongebreidelde transparantie is er een toenemende controledwang merkbaar in onze samenleving. Prast (2019) stelde zich in het vorige nummer de vraag: leven we in een dwangneurotische samenleving?

Naast de bank leent zich ook voor discussie over nieuwe ontwikkelingen in ons vakgebied. Wat verandert er op het vlak van de wettelijke regeling van de psychotherapie in België (Vandermeeren 2017)? Waarom wordt bankanalyse niet langer vergoed in Nederland? Wat zijn de gevolgen ervan voor de analytische praktijk? Hoe gaat de psychoanalyse om met epidemies zoals de toename van de autismespectrumstoornis en de aandachtsdeficiëntie-/hyperactiviteitsstoornis, en het povere antwoord van de hedendaagse psychiatrie hierop?

Vroeger werden auteurs geprikkeld om naar aanleiding van een krantenartikel, een radio-interview (Missinne 2018) of een kunstexpositie een prikkelende bijdrage te schrijven. Zo leiden de cartoons van Kamagurka in het weekblad *Humo* tot inzichten over verliefdheid (Kinet 2007). Vercaeren (2008) bezocht een rariteitenkabinet en stelde zich de vraag of de psychoanalyse de nieuwe wetenschap is die zich voor onze mentale rariteiten interesseert? Verbruggen (2009) vroeg zich af waarom mensen romans lezen?

Ten slotte is *Naast de bank* de rubriek bij uitstek over wat zich naast de divan en buiten de kamer afspeelt. Valt er niet meer te schrijven over buitenanalytische contacten met patiënten? Wat gebeurt er in de wachtkamer? Wat is het effect van modebladen op de fantasie van onze patiënten? Welke implicaties heeft het werken als vrijgevestigde? Welke fantasieën koesteren onze kinderen over het gegeven dat een vreemde vrouw gedurende jaren vier keer per week thuiskomt in een aparte kamer en op een divan mag liggen? Nicolai (2015) schreef al over het patiëntentoilet. Waarom niet eens een bijdrage over de andere ruimten annex aan de therapieruimte?

Het gebied is niet te overzien! Studenten, arts-assistenten, therapeuten in opleiding, aspiranten, kandidaten, collega's met weinig tijd, gepensioneerden met veel tijd: schrijf! Jullie inbreng is meer dan welkom.

¶ *Welkom*

Vanaf juni 2019 maakt Jos Dirkx deel uit van de redactie. Hij zal de functie van plaatsvervangend hoofdredacteur waarnemen. We heten hem hartelijk welkom en wensen hem veel geluk toe.

Marc Hebbrecht

Literatuur

- GOMPERTS, W. (2017). De perverse politieke stijl. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 23(3), 211-213.
- KINET, M. (2007). De verliefde staat. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 13(4), 292-295.
- LADAN, A. (2008). Philip Roth en mobiele telefonie. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 14(4), 267-268.
- LEIBOVICI, S. (2006). Een plek onder de zon. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 12(3), 250-252.
- MISSINNE, T. (2018). Waarover men niet spreken kan, daarover moet men schrijven?: Stefan Hertmans op de bank bij Ruth Joos. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 24(1), 57-58.
- NICOLAI, N. (2015). Het patiëntentoilet. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 21(3), 216-217.
- PRAST, T. (2019). De wereld gaat aan dwang ten onder. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 25(1), 64-66.
- VANDERMEEREN, R. (2017). Psychoanalytische psychotherapie in België: De wettelijke context. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 23(1), 72-74.
- VERBRUGGEN, G. (2009). Romans lezen. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 15(1), 44-45.
- VERCAEREN, P. (2008). Het rareitenkabinet. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 14(3), 192-194.